Lietas Nr. A420161017
Lietas arhīva Nr. A42-01610-17/34

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā
Jelgavā 2017. gada 28. augustā

Administratīvā rajona tiesa
šādā sastāvā: tiesnese L. Apšeniece,

piedaloties pieteicējai /pers. A/, pieteicējas pārstāvei /pers. B/,
atbildētājas Latvijas Republikas pusē pieaicinātās iestādes – Dobeles novada domes pārstāvei /pers. C/,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu /pers. A/ pieteikumā par morālā kaitējuma 5 000 *euro*, personiskā kaitējuma 96,68 *euro* un mantisko zaudējumu 794,17 *euro* atlīdzinājumu.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Dobeles novada domes (turpmāk – dome) priekšsēdētāja 2016. gada 29. decembra lēmumu Nr. 295/13 (turpmāk – Lēmums) noraidīts pieteicējas /pers. A/ iesniegums par morālā kaitējuma, personiskā kaitējuma un mantisko zaudējumu atlīdzinājumu. Lēmumā norādīti šādi apsvērumi.

[1.1] Administratīvās rajona tiesas 2016. gada 24. augusta spriedumā administratīvajā lietā Nr. A420187615 (turpmāk – pamatlieta) tiesa neatzina /izglītības iestāde/, Dobeles novada izglītības pārvaldes (turpmāk – pārvalde) vai domes lēmumus vai rīcību par prettiesisku.

Strīds par pedagogu profesionālās kvalitātes pakāpes piešķiršanu 2013./2014. mācību gadā bija risināms civilprocesuālā kārtībā, bet administratīvi procesuālā kārtība pedagogu profesionālās kvalitātes pakāpes nepiešķiršanas apstrīdēšanai bija piemērojama ar 2014./2015. mācību gadu. Līdz ar to nebija pamats administratīvā procesa kārtībā vērtēt /izglītības iestāde/ direktora 2014. gada 2. septembra lēmumu nepiešķirt pieteicējai pedagogu profesionālās darbības 3. kvalitātes pakāpi (turpmāk – 3. kvalitātes pakāpe) un pārvaldes kā augstākas iestādes rīcību, sniedzot pieteicējai rakstveida atbildes.

Tā kā tiesvedības laikā jau bija spēkā normatīvais regulējums, kas paredz pedagoga profesionālās kvalifikācijas pakāpju novērtēšanas procedūru risināt administratīvā procesa kārtībā, pārvalde, lai panāktu ātrāku un efektīvāku lietas izskatīšanu pieteicējas interesēs, nenodarot viņai liekus zaudējumus, izrādīja pretimnākšanu un iniciēja veikt atkārtotu pedagoga profesionālās darbības kvalitātes izvērtēšanu. Pārvaldes izveidotā apstrīdēšanas komisija, ņemot vērā pieteicējas iesniegto papildināto informāciju un izejot uz kompromisu, piešķīra vienu punktu strīdīgajā kritērijā, kā rezultātā ar pārvaldes 2016. gada 26. maija rīkojumu pieteicējai piešķirta 3. kvalitātes pakāpe no 2016. gada 1. septembra līdz 2021. gada 31. augustam. Taču pieteicēja lūdza tiesu izdot labvēlīgāku administratīvo aktu, ar kuru 3. kvalitātes pakāpi piešķirtu no 2014. gada 1. septembri. Izpildot tiesas spriedumu, pārvalde izdeva pieteicējai labvēlīgu administratīvo aktu, piešķirot 3. kvalitātes pakāpi no 2014. gada 1. septembra līdz 2019. gada 31. augustam, izmaksāja kompensāciju 1 014,44 *euro* par periodu no 2014. gada 1. septembra līdz 2016. gada 31. augustam un veica valsts sociālās apdrošināšanas iemaksas 239,31 *euro*.

[1.2] Pedagogu profesionālās kvalifikācijas novērtēšana tika veikta saskaņā ar Izglītības un zinātnes ministrijas (turpmāk – ministrija) izstrādāto metodiku. Ministrija ne tikai noteica novērtēšanas izpildes kārtību, bet arī veica šo novērtēšanas funkciju uzraudzību. Turklāt pedagogu profesionālās kvalifikācijas pakāpju piešķiršanai valsts dotē valsts finansējumu. Valsts centralizēti reģistrē pedagogiem piešķirtās kvalifikācijas pakāpes, uz šo datu pamata tiek saņemtas valsts dotācijas pedagogu darba samaksai un piemaksai par kvalitātes pakāpi. 2013./2014. mācību gadā visus datus sistēmā varēja ievadīt tikai ministrija. Pat ja /izglītības iestāde/ 3. kvalitātes pakāpi pieteicējai būtu piešķīrusi bez ministrijas saskaņojuma, valsts dotācija netiktu saņemta, jo sistēmā nebūtu par to datu.

Zaudējumus pieteicējai ir radījusi pašvaldības iestādes rīcība, pildot tiešās pārvaldes funkciju. Līdz ar to zaudējumi ir atlīdzināmi no valsts pamatbudžeta, bet ar iesniegumu par zaudējumu atlīdzinājumu pieteicējai bija jāvēršas funkcionāli augstākajā iestādē – ministrijā.

[1.3] Pieteicējas norādītie ceļa izdevumi uz četrām tiesas sēdēm ir samazināmi līdz 13,39 *euro*. 2015. gada 1. oktobrī pieteicēja nepamatoti izmantoja taksometra pakalpojumus par 24,99 *euro*, aizbildinoties, ka braucienu nevarēja apvienot ar sabiedrisko transportu, tā kā bijis jānovada mācību stundas. Izsaukums uz tiesu ir attaisnots darba kavējums, līdz ar to pieteicēja varēja izmantot sabiedrisko transportu.

Par ceļa izdevumiem pie jurista uz Tukumu un Rīgu dokumentu nodošanai un konsultācijām pieteicēja nav norādījusi konkrētu vietu un datumu braucienam ar citas personas personisko transportlīdzekli par 15 *euro*, nav pievienots ceļa izdevumus apliecinošs dokuments. Pārējiem 11 sabiedriskā transporta čekiem nav dokumentālu pierādījumu, kas apliecina saņemto jurista konsultāciju vai dokumentu nodošanas faktu. Līdz ar to ceļa izdevumi pie jurista par summu 42,48 *euro* nav attiecināmi. Arī par ceļa izdevumiem pie ekspertiem un materiālu nodošanai tiesā par summu 67,60 *euro* pieteicēja nav iesniegusi braucienus apliecinošus attaisnojuma dokumentus, līdz ar ko šie izdevumi nav attiecināmi.

[1.4] Atbilstoši pieteicējas iesniegtajiem maksājumu uzdevumiem kopējie attiecināmie pasta izdevumi ir 16,62 *euro*, nevis 19,46 *euro*.

Atsevišķiem maksājumiem norādītas nekorektas summas: 2014. gada 9. novembra sūtījums Izglītības kvalitātes valsts dienestam ir par 2,77 *euro*, nevis 2,89 *euro*, 2015. gada 11. maija sūtījums Administratīvajai rajona tiesai ir par 1,95 *euro*, nevis 2,01 *euro*, 2016. gada 14. jūnija sūtījums juristei /pers. B/ ir par 1,55 *euro*, nevis 2,60 *euro*. 2015. gada 22. oktobra pasta sūtījumam juristei /pers. B/ par 2,39 *euro* nav atbilstoša maksājuma uzdevuma, taču maksājuma uzdevums par šādu summu ir datēts ar 2015. gada 22. decembri. Pieteicēja norāda, ka par 1,61 *euro* 2015. gada 14. maijā nosūtīja dokumentus juristam /pers. E/, bet nav pierādījumu, ka šāds jurists procesā būtu piedalījies.

[1.5] Visas summas par juridisko palīdzību ir aprēķinātas normatīvi noteiktajā maksimālajā apmērā, arī pārsniedzot noteiktos ierobežojumus.

Izdevumus par sniegto juridisko konsultāciju paredzēts segt ne vairāk kā par piecām stundām vienas lietas ietvaros, bet pieteicējas iesniegumā un jurista rēķinos kopā ir norādītas sešas konsultācijas. Līdz ar to kopējā summa par konsultācijām ir samazināma par 19,21 *euro*. Aprēķinā norādīti divu

pieteikumu sastādīšanas pakalpojumi, lai gan otru pieteikumu tiesa atzina par pieteikuma papildinājumu, kura maksimālais atlīdzināmais apmērs ir 25,61 *euro*, nevis 32,01 *euro*.

Pieteicēja norāda, ka pārstāvība četrās tiesas sēdēs ilgusi 12 stundas, bet no tiesas sēžu protokoliem izriet, ka tiesas sēdes ilgušas 3 stundas un 37 minūtes. Tā kā aprēķinus veic par pilnām stundām un tie veikti maksimālā apmērā, tad atlīdzinājums par pārstāvību tiesā ir aprēķināms par trīs pilnām stundām.

Līdz ar to par pieteicējai sniegto juridisko palīdzību attiecināmā summa ir 315,88 *euro*, nevis 629,23 *euro*.

Juristes /pers.B/ kā pašnodarbinātās personas 2016. gada 10. oktobra rēķinā Nr. 1 un 2016. gada 18. oktobra rēķinā Nr. 2 norādītais, ka maksājumi veikti skaidrā naudā, neatbilst normatīvajiem aktiem, jo darījumos ar skaidru naudu ir jāizraksta stingrās uzskaites kvīts. Pirms kvīšu izrakstīšanas /pers. B/ bija jāsaņem kvīšu grāmatiņa, kura reģistrēta Valsts ieņēmumu dienestā. Izrakstītie rēķini nav darījumus apliecinoši dokumenti, un tajos norādītie izdevumi nav attiecināmi, jo nav iesniegti darījumus apliecinoši maksājumu uzdevumi.

[1.6] Izdevumiem par medikamentiem sirds veselībai, augstam asinspiedienam, stresa mazināšanai, bezmiegam un pacienta iemaksām, ko pieteicēja saista ar personiskā kaitējuma 96,68 *euro* rašanos, trūkst pierādījumu, kas liecinātu par tiešu cēloņsakarību starp pieteicējas veselības problēmām un iestāžu rīcību.

[1.7] Pieteicējai nav nodarīts smags morālais kaitējums.

[2] Nepiekrītot Lēmumam, pieteicēja vērsās ar pieteikumu Administratīvajā rajona tiesā, norādot šādus argumentus.

[2.1] Nolūkā iegūt 3. kvalitātes pakāpi pieteicēja 2014. gada martā iesniedza /izglītības iestāde/ novērtēšanas komisijai pašvērtējumu un portfolio pedagoga profesionālās darbības kvalitātes novērtēšanai. Materiāli portfolio bija sakārtoti atbilstoši prasībām, kādas bija spēkā 2013./2014. mācību gadā. Iesniegtie materiāli tika novērtēti ar 73 punktiem, kas atbilda 3. kvalitātes pakāpei, un /izglītības iestāde/novērtēšanas komisija 2014. gada 16. aprīlī nolēma rosināt piešķirt pieteicējai 3. kvalitātes pakāpi. Tā kā pieteicējas portfolio materiālos 12. pamatkritērijs "Mācību un metodisko materiālu izstrāde mācību stundās" novērtēts ar 0 punktiem, ministrija nesaskaņoja 3. kvalitātes pakāpes piešķiršanu pieteicējai, jo šāds pamatkritērija vērtējums izslēdz 3. kvalitātes pakāpes piešķiršanu. Vēstuli par atteikšanos saskaņot 3. kvalitātes pakāpes piešķiršanu pieteicējai ministrija 2014. gada 1. jūnijā nosūtīja visām novada skolām. /izglītības iestāde/pēc šīs vēstules saņemšanas situāciju nekā nerisināja un pieteicēju neinformēja, lai gan bija jāprasa ministrijai skaidrojums, jo 3. kvalitātes pakāpes piešķiršana nav jāsaskaņo ar ministriju. 2014. gada 29. augustā /izglītības iestāde/ direktora vietniece apgalvoja, ka pieteicējai ir piešķirta 3. kvalitātes pakāpe. Savukārt 2014. gada 12. septembrī pēc pieteicējas izrādītās intereses direktore informēja, ka 3. kvalitātes pakāpe nav piešķirta, nepatiesi norādot, ka dokuments par to saņemts 11. septembrī, lai gan par šo faktu zināja jau trīs mēnešus un jau 2014. gada 2. septembrī bija sagatavojusi lēmumu par atteikšanos piešķirt pieteicējai 3. kvalitātes pakāpi. Par /izglītības iestāde/direktores 2014. gada 2. septembra rīkojumu nepiešķirt 3. kvalitātes pakāpi pieteicēja pirmo reizi uzzināja tikai tiesvedības laikā. Pieteicējai apgalvoja, ka lēmums par 3. kvalitātes pakāpes nepiešķiršanu nav apstrīdams, kā arī neizskaidroja pakāpes nepiešķiršanas iemeslus.

Elektroniski visām novada skolām nosūtot ministrijas vēstuli, kurā norādīts daļējs pieteicējas personas kods, iegūtie punkti vērtēšanā, kā arī kvalitātes pakāpes nepiešķiršanas iemesls, pieteicēja tika morāli pazemota visu Dobeles novada pedagogu, pieteicējas mācāmo un audzināmo bērnu vecāku, bijušo skolēnu, kas tagad ir skolu vadītāji un pedagogi, vidū. Viņi arī pauda savu izbrīnu par vērtēšanas rezultātu.

Visa procesa laikā tika pārkāptas pieteicējas tiesības zināt savas tiesības. Pieteicēju neinformēja par iespēju apstrīdēt pārvaldes vadītāja 2014. gada 1. oktobra lēmumu par 3. kvalitātes pakāpes nepiešķiršanu. Pieteicēja vērsās domē, bet domes priekšsēdētājs 2015. gada 4. martā noraidīja pieteicējas iesniegumu un norādīja, ka lēmums par kvalitātes pakāpes nepiešķiršanu nav apstrīdams.

Pieteicēja tērēja savu laiku, enerģiju un naudu, lai meklētu ekspertus, kuri novērtētu pieteicējas pedagoga portfolio materiālus. Pieteicējas atrastos ekspertus ministrijā novērtēja kā pedagogus, kuri var sniegt atzinumu par daudz augstākas kvalitātes pakāpes piešķiršanu. Savu portfolio pieteicēja ekspertiem nogādāja pati uz viņu darbvietām Dobelē, Madlienā un Rīgā. Eksperti atzina, ka portfolio atbilst 3. kvalitātes pakāpei.

Pieteicēju dziļi aizskāra un pazemoja pārvaldes pārstāves 2015. gada 1. oktobra tiesas sēdē norādītais, ka par 3. kvalitātes pakāpi paredzētā piemaksa ir salīdzinoši maza, lai pieņemto lēmumu par pakāpes nepiešķiršanu uzskatītu par administratīvo aktu. Arī 50 *euro* mēnesī skolotājam ir nozīmīga summa, šī piemaksa ir būtiska arī pensijas aprēķinam. Pārvaldes nicinošā attieksme pieteicēju dziļi aizvainoja arī tādēļ, ka strīds bija par tiesībām apstrīdēt administratīvo aktu, par personas tiesībām uz taisnīgu, objektīvu lietas izskatīšanu, tiesībām tikt uzklausītai, netikt pazemotai par darbu mūža garumā.

Ministrija tiesvedības procesā piedāvāja pieteicējai noslēgt izlīgumu, un pieteicēja bija ar mieru šo iespēju apsvērt. Pārvalde pēc tiesas pieprasījuma veica aprēķinu, kāda summa pieteicējai pienāktos piemaksas piešķiršanas gadījumā. Taču tālāka pārvaldes rīcība nesekoja. Šis apstāklis pieteicēju dziļi sāpināja, jo visa procesa laikā viņa nesaņēma sapratni, vēlēšanos tikt uzklausītai.

2016. gada 4. janvāra tiesas sēdē tiesa ierosināja atkārtoti izvērtēt pieteicējas portfolio materiālus. Pārvaldes vadītāja pieprasīja pieteicējai trīs dienu laikā atkārtoti iesniegt 2014. gada nepapildinātus materiālus, ko pieteicēja iesniedza, bet kas dokumentāli netika fiksēts. Tādējādi pieteicēja uzskata par pazemojošām pārvaldes pārstāves tiesas sēdēs, gan dokumentu pieprasījumā izteiktos atgādinājumus iesniegt autentiskus un nepapildinātus 2014. gadā iesniegtos materiālus. Tiesas sēdē pārvaldes pārstāve norādīja, ka nevar būt pārliecināta, ka pieteicēja atkārtotai vērtēšanai iesniegtajam portfolio nav pievienojusi kādus dokumentus sev par labu. Šāda attieksme bija dziļi aizskaroša un nebija loģiska, jo pieteicēja portfolio gatavoja 2013./2014. mācību gadā, kuram pievienoja skolēnu 2010.–2013. gada materiālus, kas bija viegli identificējami. 2016. gada 24. augusta tiesas sēdē pārvaldes pārstāve pieteicēju morāli aizskāra, norādot, ka komisija ar lielām grūtībām atrada nepieciešamo punktu kā kompromisa variantu, lai piešķirtu pieteicējai 3. kvalitātes pakāpi. Pieteicējas vērtējumā piešķirtais punkts bija jāuztver kā žēlastības dāvana. Komisijai bija jāizvērtē materiāli un jādot skaidrs vērtējums, nevis jāizsaka neviennozīmīgs aizskarošs vērtējums kā kompromisa variants.

Pieteicēja ir pedagogs /gadu skaits/ gadus, visu mūžu ir cienījusi likumus, uzaugusi tiesībsargājošo iestāžu darbinieku ģimenē, pati īslaicīgi strādājusi policijā, nesodīta persona, kura cenšas būt godīga un māca to skolēniem. Pieteicējas zināšanas pedagoģijā un metodikā apliecina divi maģistra grādi, skolas vadības uzticētā četru augstskolu studentu pedagoģiskās prakses vadīšana, /gadu skaits/ gadus vadītā skolas sociālo un vēstures priekšmetu metodiskā komisija.

Pieteicēja nespēj samierināties ar iestāžu konsekventi noraidošo attieksmi divu gadu garumā, jūtas morāli cietusi pārvaldes, /izglītības iestāde/ un domes attieksmes dēļ, kas izpaudās gan darbībā, gan bezdarbībā. Izdodot lēmumus, pieteicēja netika uzklausīta. Bezdarbība aizskāra pieteicējas cieņu un godu. Pieteicēja visu smagi pārdzīvoja, jo nekad nav tiesājusies un bijusi iesaistīta tiesvedībās, tādēļ radītā situācija bija pazemojoša. Pieteicēja tika morāli pazemota arī visa kolektīva priekšā. Pieteicējai ir svarīgs kolēģu vērtējums. Direktores priekšā kolēģi no pieteicējas izvairījās, savukārt aiz muguras centās atbalstīt, attaisnoties, aprunāt notiekošo.

Šo divu gadu laikā pieteicēja būtu varējusi izlasīt daudz grāmatas, ceļot, dzīvot pilnvērtīgu dzīvi. Minētajā mācību gadā pieteicēja audzināja /numurs/. klasi, kurai nevarēja veltīt tik daudz uzmanības, cik bija radusi veltīt īpaši izlaiduma gadā.

Viss minētais pieteicējai ir radījis būtisku morālo kaitējumu, kas vairs nav novēršams ar atvainošanos, jo nav ticības, ka atvainošanās būs patiesa, turklāt novēlota atvainošanās nevar kompensēt pieteicējas morālās ciešanas. Pieteicēja vēlas ne tikai gandarījumu par savu tiesību aizskārumu, bet arī lai

iestādes turpmāk atturētos no līdzīgu aizskārumu izdarīšanas un nepieļautu šādu attieksmi pret citiem pedagogiem.

[2.2] Tiešā saistībā ar pārdzīvojumiem divu gadu laikā ir ievērojami pasliktinājies pieteicējas veselības stāvoklis. 2014./2015. gadā pieteicējai bija sezonāla rakstura nelielas veselības problēmas, administratīvā procesa laikā uzreiz parādījās biežas migrēnas lēkmes, paaugstinājās asinsspiediens, bija nomākts garastāvoklis, bezmiegs. Īpaši slikti pieteicēja jutās 2015. gada ziemā, slimoja 1,5 mēnešus, pēkšņi pacēlās asinsspiediens, sešas reizes divu nedēļu laikā bija spēcīgas migrēnas lēkmes.

Pieteicējai nodarīto personisko kaitējumu veido izdevumi par medikamentiem sirds veselībai, augstam asinsspiedienam, kā arī fito līdzekļi stresa mazināšanai un bezmiegam. Saglabāta tikai daļa čeku. Pieteicēja ir iztērējusi un joprojām tērē ievērojamus naudas līdzekļus medikamentiem un ārstēšanās procesam.

Personiskā kaitējuma pierādīšanai pieteicēja iesniedza saglabātos čekus, kaut arī bezrecepšu medikamentu iegādei iztērēta aptuveni trīs reizes lielāka summa. Visi iesniegtie čeki attiecas tieši uz veselības problēmām, kuras pieteicēja izjuta laikā, kad saskārās ar pārvaldes un domes ignorējošo attieksmi.

[2.3] Lēmums pieņemts, neievērojot procesuālo termiņu, tajā nav svarīgāko argumentu izvērtējuma. Lēmums nav pamatots ar tiesību normām.

Lēmums par atteikšanos piešķirt 3. kvalitātes pakāpi 2013./2014. mācību gadā ir skatāms administratīvā procesa kārtībā, nevis civilprocesuālā kārtībā, jo jaunais normatīvais regulējums bija identisks ministrijas izstrādātajai metodikai. Metodikā norādītais, ka šāds lēmums nav pārsūdzams, ir kļūda, kuru iestādei bija jāizvērtē un attiecīgi jāreaģē.

Tiesvedības procesā pārvalde neizdarīja pretimnākšanu un neiniciēja veikt atkārtotu pieteicējas novērtēšanu, jo piemaksai varētu būt nozīme vecuma pensijas aprēķināšanā. Atkārtotu portfolio novērtēšanu ieteica tiesa, un puses šim ierosinājumam piekrita. 2016. gadā iesniegtajos portfolio materiālos pieteicēja neko nepapildināja, līdz ar to atkārtotā novērtēšanā netika izskatīta pieteicējas papildinātā informācija.

[2.4] Administratīvā procesa laikā pieteicējai radās mantiskie zaudējumi par ceļa izdevumiem uz tiesām, pie ekspertiem, pie juristiem, par pasta izdevumiem un par juridisko palīdzību.

Lēmumā nepamatoti norādīts, ka pieteicējai bija jāizmanto sabiedriskais transports un jāatceļ mācību stundas. Līdz pusdienlaikam novadot mācību stundas un pēc tam ar taksometru aizbraucot no Dobeles uz tiesas sēdi, pieteicēja veica lietderīgus un attaisnojamus izdevumus, nevis greznuma tēriņus. Mācību stundu atcelšanu gadījumā skolā būtu jāmaina stundu grafiks, bet iekavētā mācību viela tik un tā būtu jāapgūst citā laikā.

Pieteicēja neatceras, tieši kurā datumā 2015. gada janvārī radās izdevumi 15 *euro* par cita cilvēka transportu, lai apjomīgos lietas materiālus aizvestu parādīt zvērinātam advokātam /pers. E/ uz viņa prakses vietu Tukumā. 2015. gada maijā pieteicēja sūtīja viņam papildu dokumentus, par to liecina pasta izdevumu čeks. /pers. E/ nevarēja uzņemties lietas vešanu slimības dēļ, ieteica vērsties pie juristes /pers. B/, pie kuras pieteicēja brauca konsultēties ar sabiedrisko transportu no Dobeles uz Tukumu un Rīgu. Pie /pers. E/ uz Tukumu, pie pedagoga–eksperta uz Madlienu un uz tiesu Jelgavā pieteicēju veda bijušais skolnieks /pers. I/. Uz Jelgavu pieteicēja veda visus apjomīgos un smagos lietas materiālus, bija uztraukusies, jutās slikti, tāpēc uzskatīja, ka labāk ir nebraukt ar sabiedrisko transportu.

Pārvaldē un domē pieteicēja iesniedza trīs pedagogu–ekspertu atzinumus par savu portfolio, atzinumos ir norādīts, kur šie pedagogi strādā: Rīgā un Madlienā. Tā kā portfolio mape sver vairākus kilogramus, pa pastu to sūtīt bija dārgi un tad adresātiem būtu pēc sūtījuma jāiet uz pastu, pieteicēja mapi turp un atpakaļ veda pati. Šajā laikā pieteicējai bija slikta pašsajūta. Brauciens sabiedriskajā transportā uz Madlienu izmaksātu aptuveni tikpat, cik ar privāto transportu, turklāt brauciens ar sabiedrisko transportu būtu apgrūtinošs arī laika trūkuma dēļ.

Lēmumā nepamatoti nav atzīti ceļa izdevumi uz Tukumu un Rīgu dokumentu nodošanai un konsultācijām pie juristes /pers. B/ par 42,48 *euro*. Viedoklis par pierādījumu trūkumu dokumentu nodošanai juristam un saņemtajām konsultācijām ir nepareizs, jo tāds izriet no lietvedības noteikumiem pašvaldībā, bet nav attiecināms uz konkrēto gadījumu. Normatīvie akti nenoteic, ka dokumentu nodošana juristam būtu obligāti jānoformē ar dokumentu vai jāraksta konsultāciju protokols, ko iesniegt pretējai pusei apstiprināšanai.

Pieteicēja ir kļūdījusies pasta izdevumu aprēķinā, jo nav pieskaitījusi 2015. gada 14. jūlija pasta izdevumus par pastmarkām 0,35 *euro*. Līdz ar to pasta izdevumi ir 19,81 *euro*. Tā kā pasta izdevumi ir ļoti sīki (piemēram, 0,12 *euro* par dokumentu kopēšanu, nākošā dienā šie dokumenti nosūtīti par 2,77 *euro*), tad tie ir saskaitīti kopā, ko var viegli secināt, aplūkojot visus čekus.

/pers. B/ ir pašnodarbinātā, par savu deklarāciju viņa atbild Valsts ieņēmumu dienestam. Ņemot vērā jau gūto pieredzi saskarsmē ar domi, pieteicēja uzstāja, lai tiktu sagatavots rēķins, kurā sīki būtu norādīts viss juristes darītais.

[2.5] Lēmumā nav izvērtēti pieteicējas argumenti par morālo kaitējumu.

[3] Rakstveida paskaidrojumā dome pieteikumu neatzīst, balstoties uz Lēmumā ietvertajiem argumentiem. Papildus norāda šādus apsvērumus.

[3.1] Valsts ieņēmumu dienests apstiprina, ka /pers. B/ rēķini nav atzīstami par samaksu apliecinošiem dokumentiem, to izrakstīšanas fakts nepierāda materiālo zaudējumu esību. Uz rēķiniem izdarītā atzīme par naudas līdzekļu saņemšanu vērtējama kritiski, jo nav izrakstīts maksājumu apliecinošs dokuments.

[3.2] Jau pirms tiesas sprieduma pārvalde atjaunoja pieteicējai iepriekšējo stāvokli.

[4] Tiesas sēdē pieteicēja uzturēja pieteikumu. Papildus norādīja, ka izmantoja taksometra pakalpojumus turpceļam uz tiesas sēdi, kas sākās plkst. 13.00, atpakaļ brauca ar mikroautobusu, kura biļete nav saglabājusies. Taksometra čekā kļūdaini norādīts iekāpšanas laiks plkst. 14.19, bet izkāpšanas laiks plkst. 14.45, jo taksometra vadītājs ir vecs cilvēks. Arī atpakaļ no tiesas sēdes pieteicēja brauca ar to pašu taksometru, jo viņai līdzi bija viens no ekspertiem – skolotājs /pers. D/, kam ir pāri 80 gadiem. Taksometra čeku pieteicējai izsniedza eksperta klātbūtnē. Juridiskās konsultācijas pieteicēja apmaksāja skaidrā naudā, viņai tika izsniegti rēķini par juridisko pakalpojumu sniegšanu.

Pieteicējas pārstāve tiesas sēdē norādīja, ka pieteicēja ir samaksājusi par saņemtajām juridiskām konsultācijām, to apliecina izrakstītie rēķini. Saņemtos ienākumus pieteicējas pārstāve deklarēja Valsts ieņēmumu dienestā. 2016. gada 29. marta iesniegums ir adresēts trim iestādēm, katram adresātam lūgts kaut kas atšķirīgs, tātad iesniegumi ir ar dažādu saturu. Trešais iesniegums ir sagatavotais noraksts pārvaldei. Līdz ar to ir pamats uzskatīt, ka ir sagatavoti trīs atsevišķi dokumenti, par katra sagatavošanu aprēķināti 25,61 *euro*. Četrās tiesas sēdēs pieteicējas pārstāve kopumā pavadīja 12 stundas, jo vērā jāņem arī ceļā pavadītais laiks.

Domes pārstāve tiesas sēdē pieteikumu neatzina, papildus paskaidrojot, ka joprojām pamatlietā risināto strīdu uzskata par privāttiesiska rakstura, jo līdz šim vienmēr darbinieka un darba devēja strīdi tika izskatīti civilprocesuālā kārtībā. Pārvaldes rīcība nebija prettiesiska, tomēr spriedums apelācijas kārtībā netika pārsūdzēts.

Motīvu daļa

[5] Pārbaudījusi lietā esošos pierādījumus un novērtējusi procesa dalībnieku argumentus, tiesa atzīst, ka pieteikums ir daļēji pamatots.

[6] Lietā nav strīda, ka ar 2016. gada 27. septembrī spēkā stājušos spriedumu pamatlietā ir apmierināts pieteicējas pieteikums, uzdodot pārvaldei izdot labvēlīgu administratīvo aktu, ar kuru no 2014. gada 1. septembra pieteicējai piešķirtu 3. kvalitātes pakāpi. 2016. gada 25. oktobrī pieteicēja vērsās pārvaldē ar iesniegumu par morālā kaitējuma, personiskā kaitējuma un mantisko zaudējumu atlīdzinājumu (*lietas 31.–42. lapa*).

Lietā izšķirams strīds, pirmkārt, vai spēkā stājies tiesas spriedums pamatlietā ir pamats atlīdzinājuma pieprasīšanai, otrkārt, par zaudējumu un kaitējuma apmēru, treškārt, vai pieteicēja pieprasa atlīdzinājumu par pārvaldes prettiesisko rīcību, pildot pašvaldības autonomās vai tiešās pārvaldes funkcijas vai uzdevumus, jeb, citiem vārdiem sakot, vai zaudējumi ir atlīdzināmi no valsts pamatbudžeta vai pašvaldības budžeta.

[7] Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 92. pants paredz, ka nepamatota tiesību aizskāruma gadījumā ikvienam ir tiesības uz atbilstīgu atlīdzinājumu. Arī saskaņā ar Administratīvā procesa likuma (turpmāk – APL) 92. pantu ikviens ir tiesīgs prasīt atbilstīgu atlīdzinājumu par mantiskajiem zaudējumiem vai personisko kaitējumu, arī morālo kaitējumu, kas viņam nodarīts ar administratīvo aktu vai iestādes faktisko rīcību. Savukārt kārtību, kādā tiek atlīdzināti zaudējumi, noteic Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likums (turpmāk – Atlīdzināšanas likums), kura mērķis ir nodrošināt privātpersonai Satversmē un APL noteiktās tiesības uz atbilstīgu atlīdzinājumu. Atlīdzināšanas likuma 4. panta pirmā daļa noteic, ka iestāde zaudējumu var nodarīt ar darbību, izdodot prettiesisku administratīvo aktu vai veicot prettiesisku faktisko rīcību, vai arī ar bezdarbību, ja iestādei bija pienākums rīkoties, bet tā prettiesiski nav rīkojusies.

Tādējādi, iepretim Satversmē un APL noteiktajām tiesībām uz atlīdzinājumu, ja noticis nepamatots personas tiesību aizskārums, vienīgi Atlīdzināšanas likumā ietvertais speciālais regulējums sašaurina personas tiesības pieprasīt atlīdzinājumu prettiesiska administratīvā akta vai faktiskās rīcības konstatēšanas gadījumā.

Raksturojot valsts atbildības rašanās pamatu, apzināti netiek lietoti termini "prettiesiskums" un "vaina". Valsts atbildībai ir jābūt jebkurā situācijā, kad publisko tiesību subjekts nerīkojas veidā, kādā saprātīgi var no tā sagaidīt spēkā esošo tiesību normā kontekstā (*Gredzena I., Mita D., 92. panta komentārs. Grām.: Administratīvā procesa likuma komentāri. A un B daļa. Briede J. (Zin. red.) Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2013, 922. lpp.*). Tas nozīmē, ka iestādes atbildība par privātpersonai radītajām sekām iestājas ne tikai tad, ja ir konstatēts prettiesiskums iestādes darbībā, bet arī, ja privātpersonai noteiktās tiesības ir nepamatoti aizskartas.

Atbilstoši APL 93. panta trešajai daļai, ja atlīdzinājums nav prasīts vienlaicīgi ar administratīvā akta vai faktiskās rīcības apstrīdēšanu, iesniegumu par atlīdzinājumu var iesniegt iestādei, kas nodarījusi zaudējumus vai kaitējumu. Atlīdzinājumu iestādei var prasīt, ja ir pabeigta attiecīgās administratīvās lietas izskatīšana pēc būtības.

Jāņem vērā, ka prasījums par atlīdzinājumu nav patstāvīgs prasījums, bet gan pakārtots prasījumam par administratīvo aktu vai iestādes faktisko rīcību. Konkrētajā gadījumā atlīdzinājuma prasījums izriet no spēkā esoša tiesas sprieduma pamatlietā, ar kuru apmierināts pieteicējas pieteikums par labvēlīga administratīvā akta izdošanu. Saskaņā ar APL 254. pantu, atzīstot par pamatotu pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, tiesa sprieduma rezolutīvajā daļā uzdod iestādei izdot attiecīgo administratīvo aktu, bet atsevišķi nelemj par administratīvā akta vai faktiskās rīcības prettiesiskumu. Taču atbilstoši APL 250. pantam tiesa taisa spriedumu, pārbaudījusi un izvērtējusi administratīvā akta vai faktiskās rīcības tiesiskumu. Tas nozīmē, ka prasījumos par labvēlīga administratīvā akta izdošanu tiesas secinājumi par iestādes rīcības tiesiskumu vai pamatotību netiek norādīti sprieduma rezolutīvajā daļā, bet gan atrodami motīvu daļā.

Tā pamatlietā taisītā sprieduma 10. punktā tiesa ir norādījusi, ka /izglītības iestāde/ pedagogu profesionālās darbības kvalitātes novērtēšanas komisija, 2014. gada 16. aprīlī veicot pieteicējas portfolio vērtēšanu, nepamatoti novērtēja pieteicējas darbības atbilstību pamatkritērijam "Mācību un metodiskie materiāli mācību stundām" ar 0 punktiem, līdz ar to pieteicējas prasījums par labvēlīga administratīvā akta izdošanu ir apmierināms. Tātad pieteikuma apmierināšanas pamats ir bijis tiesas secinājums par /izglītības iestāde/ pedagogu profesionālās darbības kvalitātes novērtēšanas komisijas nepamatoto pieteicējas portfolio novērtējumu 2014. gada 16. aprīlī. Tiesa atzīst, ka par šādu iestādes nepamatoto rīcību, kura konstatēta tiesas spriedumā pabeigtā administratīvajā lietā, ņemot vērā iepriekš norādīto, personai ir tiesības vērsties iestādē ar atlīdzinājuma iesniegumu.

Līdz ar to dome nepamatoti norāda, ka pamatlietā nav nodibināts iestādes rīcības prettiesiskums.

Pēc tam, kad administratīvās lietas izskatīšana pēc būtības ir pabeigta, ne iestāde, ne tiesa, izskatot personas iesniegumu par atlīdzinājumu, vairs nepārvērtē administratīvā akta vai faktiskās rīcības tiesiskumu, jo atbilstoši secinājumi jau ir nodibināti ar spēkā stājušos tiesas spriedumu. Tādējādi tiesa norāda, ka domes joprojām uzturētais arguments par pamatlietā esošā strīda privāttiesisko raksturu, kā dēļ tas bija jārisina civilprocesuālā kārtībā, šajā lietā ir atstājams bez ievērības. Šāda veida apsvērumi bija jāizsaka apelācijas sūdzībā, pārsūdzot tiesas spriedumu pamatlietā. Tā kā šādas tiesības netika izmantotas, tad šobrīd šie argumenti nav ņemami vērā.

Līdz ar to tiesa atzīst, ka šajā lietā pastāv priekšnoteikums zaudējumu atlīdzināšanai.

[8] Atlīdzināšanas likuma 6. pants noteic, ka tiesības uz zaudējumu atlīdzinājumu rodas, ja starp iestādes prettiesisko rīcību un cietušajam nodarīto zaudējumu pastāv tieša cēloņsakarība – objektīva saikne starp iestādes rīcību un tās radītajām laika ziņā sekojošām zaudējumu nodarošām sekām, proti, minētā rīcība rada un nosaka šo seku iestāšanās reālu iespēju un ir galvenais faktors, kas nenovēršami radījis šīs sekas. Cēloņsakarība nepastāv gadījumā, kad tāds pats zaudējums būtu radies arī tad, ja iestāde būtu rīkojusies tiesiski.

Tādējādi, lai konstatētu zaudējumu atlīdzības tiesisko pamatu, ir jākonstatē: 1) prettiesiska rīcība; 2) zaudējuma/kaitējuma esība un konkrēts apmērs; 3) cēlonisks sakars starp prettiesisku rīcību un zaudējumu/kaitējumu.

Tā kā prettiesiskā rīcība ir konstatēta ar spēkā stājušos tiesas spriedumu, tiesai jāpārbauda, vai zaudējums/kaitējums pieteicējas pieteiktajā apmērā ir cēloniskā saistībā ar prettiesisko rīcību.

[9] Atbilstoši Atlīdzināšanas likuma 7. panta pirmajai daļai mantiskais zaudējums ir katrs mantiski novērtējams pametums, kas cietušajam radies iestādes prettiesiska administratīvā akta vai prettiesiskas faktiskās rīcības dēļ. Savukārt Atlīdzināšanas likuma 7. panta trešā un ceturtā daļa paredz, ka mantiskais zaudējums ir arī zaudējums, kas saistīts ar administratīvā akta atcelšanu, iestādes faktiskās rīcības novēršanu vai tās seku likvidēšanu. Mantiskais zaudējums aptver arī izmaksas, kas saistītas ar juridisko palīdzību. Šo izmaksu maksimālo apmēru nosaka Ministru kabinets. Par mantisko zaudējumu neuzskata laiku un pūles, ko privātpersona veltījusi konkrētās lietas risināšanai. Saskaņā ar Atlīdzināšanas likuma 11. panta pirmo daļu mantiskā zaudējuma atlīdzinājuma tiesiskais pamats un apmērs tiek pierādīts ar APL noteiktajiem pierādīšanas līdzekļiem.

[9.1] Nav strīda, ka administratīvajā procesā, kas noslēdzās ar tiesas spriedumu pamatlietā, pieteicēju pārstāvēja /pers. B/. Izmaksu, kas radušās saistībā ar saņemto juridisko palīdzību, pamatošanai pieteicēja ir iesniegusi juristes /pers. B/ 2016. gada 10. oktobra rēķinu par summu 578,42 *euro* un 2016. gada 18. oktobra rēķinu par summu 51,22 *euro* (*lietas 58., 59. lapa*). Rēķinos norādīts, ka izrakstīšanas datumos pieteicēja tos ir apmaksājusi. Tiesas sēdē pieteicējas pārstāve iesniedza izdrukas no savas 2016. gada iedzīvotāju ienākuma deklarācijas, kurā viņa ir deklarējusi no saimnieciskās darbības gūtos ienākumus 629,64 *euro* (*lietas 73.–77. lapa*).

Darījumus apliecinošo dokumentu veidus un gadījumus, kad nodokļu maksātāji, saņemot amata atlīdzību skaidrā naudā, var nelietot kases aparātus, hibrīda kases aparātus, kases sistēmas, specializētās ierīces vai iekārtas, noteic Ministru kabineta 2014. gada 11. februāra noteikumi Nr. 96

"Nodokļu un citu maksājumu reģistrēšanas elektronisko ierīču un iekārtu lietošanas kārtība", no kuru 63. un 82. punkta izriet, ka nodokļu maksātājiem par darījumiem – pastāvīgajā darbības vietā (struktūrvienībā) sniegtajiem pakalpojumiem – skaidrā naudā saņemtā samaksa ir jāapliecina ar darījumu apliecinošu dokumentu – kases čeku vai Valsts ieņēmumu dienestā reģistrētu kvīti.

Novērtējot pieteicējas un viņas pārstāves iesniegtos pierādījumus, tiesa secina, ka tie neapstiprina pieteicējai radušos izdevumus, jo izrakstīto rēķinu apmaksas fakts nav nostiprināts normatīvi noteiktajā kārtībā. Iztrūkstot attiecīgiem pierādījumiem par izrakstīto rēķinu apmaksu, izmaksas, kas saistītas ar juridisko palīdzību, ir noraidāmas, detalizēti nevērtējot rēķinos norādīto pozīciju pamatotību.

[9.2] Pasta izdevumu 19,81 *euro* apmērā pamatošanai pieteicēja iesniegusi valsts akciju sabiedrības "Latvijas pasts" kvītis (*lietas 50.–52. lapa*).

Pasta izdevumu izvērtēšanai piemērojamas Atlīdzināšanas likuma vispārējās tiesību normas par mantisko zaudējumu atlīdzinājumu. Proti, jākonstatē tieša cēloņsakarība ar prettiesisko rīcību.

2014. gada 9. novembrī Izglītības kvalitātes valsts dienesta vadītājai /pers. F/ pieteicēja ir nosūtījusi iesniegumu, kas ir pievienots pamatlietas materiāliem. Minētais liecina, ka tiesa šo dokumentu ir atzinusi par attiecināmu uz izskatāmo lietu. Līdz ar to tiesa secina, ka pasta izdevumi 2,77 *euro*, kas pieteicējai radušies saistībā ar šī dokumenta nosūtīšanu, ir tiešā cēloņsakarībā ar pamatlietu.

Izvērtējot pamatlietas materiālus, tiesa atzīst, ka 2015. gada 11. maijā uz Jelgavu A. Vīksnem sūtītā ierakstītā vēstule par 1,45 *euro* ir identificējama kā Administratīvajā rajona tiesā 2015. gada 14. maijā saņemtais tiesnesim A. Vīksnem adresētais iesniegums par lietas izskatīšanu mutvārdu procesā. Savukārt 2016. gada 14. jūlijā Administratīvās rajona tiesas Jelgavas tiesu namam nosūtītā vēstule par 1,61 *euro* ir identificējama kā 2016. gada 18. jūlijā saņemtais pieteikuma papildinājums. Tā kā šie dokumenti ir procesuāli dokumenti pamatlietā, tiesa secina, ka šie izdevumi ir tiešā cēloņsakarībā. Tādējādi tiesa atzīst par pamatotu pieteicējas prasījumu atlīdzināt mantiskos zaudējumus par pasta izdevumiem 5,83 *euro* apmērā.

Tiesa nekonstatē cēloņsakarību starp pamatlietu un 2015. gada 14. maijā juridiskā biroja vadītājam /pers. E/ nosūtīto vēstuli. Pieteikumā norādīts, ka sākotnēji pēc juridiskās palīdzības pieteicēja vērsās pie /pers. E/, aizveda dokumentus, viņš iepazinās ar lietu, arī 2015. gada maijā pieteicēja papildus viņam nosūtīja dokumentus. Slimības dēļ /pers. E/ nevarēja uzņemties pieteicējas pārstāvību, bet ieteica vērsties pie /pers. B/. Tiesa nepiešķir ticamību šādiem pieteicējas paskaidrojumiem, jo ar pieteikumu par pārvaldes rīcību pieteicēja administratīvajā tiesā vērsās 2015. gada 2. aprīlī. 2016. gada 10. oktobrī izrakstītajā rēķinā norādīts, ka /pers. B/ pieteicējai sniegusi juridisku pakalpojumu, 2015. gada aprīlī sastādot pieteikumu Administratīvajai rajona tiesai. Līdz ar to tiesa secina, ka pieteicējas paskaidrojumi par vēršanos pēc juridiskās palīdzības pie /pers. E/ 2015. gada maijā ir pretrunā viņas iesniegtajos dokumentārajos pierādījumos nostiprinātajiem faktiem, ka jau 2015. gada aprīlī juridisko palīdzību sniedza /pers. B/.

Tiesas ieskatā arī izdevumi, kas pieteicējai radušies saistībā ar sūtījumiem juristei /pers. B/ nav atlīdzināmi. No pasta kvītīm un pamatlietas materiāliem nav konstatējams, kāds bijis šo sūtījumu saturs. Pat ja pieteicēja /pers. B/ ir sūtījusi materiālus, kas saistāmi ar pamatlietu, tiesa uzskata, ka šādā gadījumā ir konstatējama pieteicējas līdzatbildība, kuras dēļ zaudējumu apmērs attiecīgi ir jāsamazina. Proti, Atlīdzināšanas likuma 10. pants paredz, ka cietušais nav tiesīgs saņemt zaudējumu atlīdzinājumu, ja viņš nav, izmantojot savas zināšanas, spējas un praktiskās iespējas, darījis visu iespējamo, lai zaudējumu novērstu vai samazinātu; ja ar apzinātu rīcību ir veicinājis viņam nodarītā zaudējuma rašanos vai tā apmēra palielināšanos. Ja pieteicējai pastāvēja nepieciešamība juridiskās palīdzības sniedzējam nosūtīt pamatlietas materiālus, tiesas vērtējumā lietderīgāk tos bija sūtīt elektroniski, izmantojot elektroniskā pasta starpniecību. Tādējādi izmaksas par pasta izdevumiem nebūtu radušās. To, ka pieteicēja lieto elektronisko pastu, apliecina pieteikumā saziņai norādītā elektroniskā pasta adrese. Savukārt dokumenta pārveidošana elektroniskā formātā mūsdienās bezmaksas ir iespējama ar ikvienam pieejamiem tehniskiem līdzekļiem – tālruni vai fotoaparātu. Gadījumā, ja pieteicējai arī tas ir sagādājis grūtības, tad tiesa nesaskata šķēršļus lūgt palīdzību citiem, kā pieteicēja to ir darījusi, lūdzot savu bijušo skolēnu nodrošināt ar personisko transportu.

Tiesa neuzskata par atlīdzināmiem arī pasta izdevumus par 2016. gada 31. marta sūtījumiem /pers. G/ un /pers. P/. Šajā lietā pieteicēja iesniedza tiesai 2016. gada 29. marta iesniegumu, kas adresēts Latvijas Izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrības priekšsēdētājai /pers. P/ un ministrijas Izglītības departamenta direktorei /pers. G/ (*lietas 86.–94. lapa*), taču šāds dokuments neatrodas pamatlietā, kurā iestādes rīcības atzīta par prettiesisku. Tas nozīmē, ka minētajam dokumentam nav bijusi nekāda ietekme uz izskatīto lietu. Līdz ar to tiesa nekonstatē, ka starp šiem mantiskajiem zaudējumiem un prettiesisko rīcību pastāvētu cēloņsakarība.

Savukārt pasta izdevumi par aplokšņu un pastmarku iegādi nav identificējami ar konkrētu sūtījumu, tie neapstiprina arī faktu, ka to apmaksu veikusi pieteicēja. Tādējādi tiesai nav pamata uzskatīt, ka šie izdevumi ir radušies pieteicējai saistībā ar pamatlietu.

[9.3] Pieteicēja lūdz atlīdzināt izdevumus, kas radušies saistībā ar dokumentu kopēšanu 2014. gada 8. novembrī 0,12 *euro* (*lietas 50. lapa*) un 2016. gada 14. jūnijā 0,98 *euro* (*lietas 52. lapa*). Pieteicēja nenorāda un no pamatlietas materiāliem tiesa nevar identificēt, par kādu dokumentu kopēšanu šie maksājumi ir veikti un vai tos patiešām ir apmaksājusi pieteicēja. Arī 2016. gada 14. jūlija čekā (*lietas 52. lapa*) nav norādīts, par kādiem pakalpojumiem un kas veicis samaksu 0,35 *euro*. Tādējādi tiesa nesaskata cēloņsakarību minētos izdevumus attiecināt uz pamatlietu un tiesisku pamatu šādu zaudējumu atlīdzināšanai.

Par 2016. gada 11. augustā Administratīvās rajona tiesas Jelgavas tiesu namā veikto dokumentu atvasinājumu izgatavošanu pieteicēja ir samaksājusi 1,40 *euro* (*lietas 51. lapa*), pieteikumā norādot, ka samaksa veikta par protokola saņemšanu, neidentificējot konkrētu dokumentu. Pamatlietas uzziņas lapā nav izdarīts ieraksts par to, ka pieteicēja būtu saņēmusi lietas materiālu atvasinājumus. Vienlaikus tiesa konstatē, ka 2016. gada 4. augusta tiesas sēdes protokols procesa dalībniekiem bija pieejams kopš 2016. gada 8. augusta plkst. 16.30, līdz ar to ir ticams, ka 2016. gada 11.augustā pieteicēja varēja izmantot savas procesuālās tiesības saņemt tiesas sēdes protokola kopiju. Atbilstoši tiesu sniegto maksas pakalpojumu cenrādim, kas apstiprināts ar Ministru kabineta 2013. gada 19. februāra noteikumiem Nr. 96 "Noteikumi par tiesas sniegtajiem maksas pakalpojumiem", par dokumenta atvasinājuma vienas lappuses izgatavošanu paredzēta samaksa 0,14 *euro*. Tātad, veicot pakalpojuma apmaksu par 1,40 *euro*, pieteicēja ir saņēmusi 10 lappušu kopijas. 2016. gada 4. augusta tiesas sēdes protokols ir uz trīs lappusēm, taču iepriekšējās – 2016. gada 10. marta tiesas sēdes protokols ir uz septiņām lappusēm, līdz ar ko pastāv augsta ticamība, ka pieteicēja ir saņēmusi šo divu tiesas sēžu protokolu kopijas. Tātad mantiskie zaudējumi 1,40 *euro* ir attiecināmi uz pamatlietu, tādēļ pastāv tiesisks pamats to atlīdzināšanai.

[9.4] Ceļa izdevumi, ciktāl tie nepieciešami administratīvās lietas vešanai, kurā tiek konstatēts, ka administratīvais akts vai faktiskā rīcība ir bijusi prettiesiska, ir uzskatāmi par privātpersonai nodarītiem mantiskajiem zaudējumiem. Novērtējot zaudējumu, iestādei vai tiesai saprātīgi jāvadās no vispārējās pieredzes un konkrētā gadījuma apstākļiem. Ja pierādījumu par ceļa izdevumiem savākšana pieteicējam nav iespējama vai ir būtiski apgrūtināta, tiesai, ievērojot objektīvās izmeklēšanas principu, ir jāievāc pierādījumi par pieteicēja norādītajiem apstākļiem (*Augstākās tiesas 2010. gada 22. marta sprieduma lietā Nr. SKA-118/2010 9. punkts*).

[9.4.1] Lietā nav strīda, ka pieteicēja dzīvo Dobelē un pamatlietas izskatīšanas laikā apmeklēja četras tiesas sēdes Jelgavā Administratīvās rajona tiesas Jelgavas tiesu namā. Līdz ar to tiesa atzīst, ka pieteicējai, lai nokļūtu no savas dzīvesvietas uz tiesas sēdēm Jelgavā, radās ceļa izdevumi. Nokļūšanai uz otro, trešo un ceturto tiesas sēdi pieteicēja ir izmantojusi sabiedriskā transporta pakalpojumus, par ko iesniegusi SIA "DOBELES AUTOBUSU PARKS" izdotās biļetes (*lietas 53.–54. lapa*) par summu 10,06 *euro*. Tiesa atzīst, ka šie mantiskie zaudējumi ir atlīdzināmi.

Kā pierādījumu ceļa izdevumiem nokļūšanai uz pirmo tiesas sēdi, pieteicēja iesniegusi čeku par taksometra pakalpojumu izmantošanu 24,99 *euro*, tiesas sēdē pamatojot to ar apstākli, ka rīta cēlienā viņai bija jānovada mācību stundas skolā un uz tiesas sēdi bija jāņem līdzi eksperts, kuram ir vairāk kā 80 gadi. Turklāt tiesas sēdē pieteicēja minēja, ka taksometra pakalpojums izmantots gan uz Jelgavu, gan atpakaļ uz Dobeli. No taksometra pakalpojumu

čeka izriet, ka ir nobraukti 28,7 km, iekāpšanas laiks fiksēts 2015. gada 1. oktobrī plkst. 14.19, izkāpšanas – plkst. 14.45, kopējais taksometra lietošanas laiks 26 minūtes. No pamatlietas tiesa konstatē, ka 2015. gada 1. oktobra tiesas sēde bija noteikta plkst. 13.00, sēde atklāta plkst. 13.05, slēgta – plkst. 13.45. Tātad taksometra pakalpojumu čekā ietvertā informācija neliecina par to, ka šis pakalpojums varēja būt izmantots nokļūšanai uz Jelgavu. Nobrauktā kilometrāža, ceļā pavadītais laiks un iekāpšanas un izkāpšanas laiki atbilst tam, ka šis pakalpojums varēja būt izmantots atpakaļceļam uz Dobeli. Minētie apstākļi norāda uz to, ka dokumentālus pierādījumus ceļa izdevumiem uz tiesas sēdi pieteicēja nav iesniegusi, taču nav strīda, ka šajā tiesas sēdē ir piedalījusies.

Noteicot atlīdzināšanas izdevumu apmēru, tiesa var pēc analoģijas vadīties no Ministru kabineta 2004. gada 31. augusta noteikumu Nr. 748 "Noteikumi par atlīdzības izmaksu lieciniekam, tulkam un ekspertam administratīvajā procesā tiesā", kura 3.1. apakšpunkts paredz, ka ceļa izdevumus par braucienu no dzīvesvietas līdz vietai, uz kuru tiesa viņu ir izsaukusi, un atpakaļ atlīdzina šādā apmērā: 1) ja izmantots sabiedriskais transportlīdzeklis, izdevumus sedz atbilstoši attiecīgā sabiedriskā transportlīdzekļa tarifam, pamatojoties uz iesniegtajiem izdevumus apliecinošiem braukšanas dokumentiem; 2) ja izmantots personīgais transportlīdzeklis, izdevumus sedz par patērēto degvielu, ņemot vērā brauciena maršrutu un kilometrāžu, kā arī nepieciešamo attiecīgās markas degvielas daudzumu un pamatojoties uz degvielas uzpildes staciju izsniegtiem minētos izdevumus apliecinošiem dokumentiem (čeki, kvītis).

Izvērtējot situāciju, tiesa uzskata, ka pieteicējai nebija nepieciešamība izmantot taksometra pakalpojumus, lai apmeklētu pirmo tiesas sēdi, ne uz Jelgavu, ne atpakaļceļā uz Dobeli. Pirmkārt, maršrutā Dobele–Jelgava–Dobele sabiedriskā transporta kustība ir intensīva, turklāt tiesas sēdes diena un laiks – ceturtdiena, no plkst. 13.00 līdz plkst. 13.45 – neliecina par augstu sabiedriskā transporta noslodzi, līdz ar ko šis pakalpojums varētu nebūt bijis pieejams, kā tas mēdz būt pirmdienu rītos vai piektdienu novakarēs. Otrkārt, pieteicējas lūgumu par liecinieka /pers. D/ pieaicināšanu tiesa noraidīja; tas liecina par to, ka pieteicēja bez pamata radīja sev papildu izdevumus, kuri nebija nepieciešami. Treškārt, Darba likuma 74. panta pirmās daļas 6. punkts paredz, ka tiesas izsaukums ir attaisnojošs iemesls darbiniekam neveikt darbu; tas nozīmē, ka pieteicējai nebija nepieciešamības tiesas sēdes dienā novadīt stundas un pēc tam radīt sev papildu izdevumus par taksometra pakalpojumiem, lai nokļūtu uz tiesas sēdi. Turklāt pārējo tiesas sēžu, kuras bija nozīmētas tādā pat laikā – ceturtdienās, plkst. 13.00, apmeklēšanai pieteicēja ir varējusi izmantot sabiedriskā transporta pakalpojumus. Apkopojot minēto, tiesa uzskata, ka par ceļa izdevumiem uz pirmo tiesas sēdi pieteicējai ir atlīdzināmi izdevumi atbilstoši sabiedriskā transporta tarifam, par pamatu ņemot tos pierādījumus, ko viņa ir iesniegusi, lai pierādītu ceļa izdevumus uz pārējām tiesas sēdēm. Tiesas vērtējumā konkrētajos faktiskajos apstākļos, kad visu tiesas sēžu izskatīšana bija noteikta identiski vienā laikā, pieteicējai bija jārodas arī identiskiem zaudējumiem par ceļa izdevumiem. Nokļūšanai uz otro un trešo tiesas sēdi pieteicēja ir izmantojusi sabiedrisko transportlīdzekli ar atiešanas laiku plkst. 11.40, par to samaksājot 1,63 *euro*, atpakaļceļa biļete izmaksājusi 1,70 *euro*. Tiesas ieskatā šādā apmērā ir taisnīgi atlīdzināt ceļa izdevumus arī uz pirmo tiesas sēdi. Tādējādi kopējie atlīdzināmie ceļa izdevumi veido 13,39 *euro*.

[9.4.2] Pieteicēja uzskata, ka viņai atlīdzināmi ceļa izdevumi 42,48 *euro* nokļūšanai pie juristes Tukumā uz konsultācijām un dokumentu nodošanai.

Pirmkārt, tiesa uzskata, ka juridisko pakalpojumu sniedzēja izvēle ir pašas pieteicējas ziņā. Izvēloties saņemt juridiskos pakalpojumus Tukumā, pieteicējai ir jārēķinās ar laiku un pūlēm, kas nepieciešami šī nodoma realizēšanai. Tiesai nav saprātīga pamata uzskatīt, ka Dobelē nebija pieejams neviens juridiskās palīdzības sniedzējs, kas būtu aiztaupījis pieteicējai izdevumus par nokļūšanu uz Tukumu. Kā tiesa jau norādīja, laiks un pūles, ko persona velta lietas risināšanai, nav mantiskais zaudējums. Otrkārt, lai arī aprēķinu par šiem ceļa izdevumiem pieteicēja pārsvarā pamato ar sabiedriskā transporta tarifiem, neviena sabiedriskā transporta biļete, kas apliecinātu, ka norādītajos datumos viņa šajā maršrutā ir braukusi, nav iesniegta. Tā kā ceļa izdevumiem uz tiesas sēdēm pieteicēja ir saglabājusi šādus pierādījumus, tiesai nav pamata uzskatīt, ka attiecībā par braucieniem pie jurista jābūt izņēmumiem. Arī par cita cilvēka personiskā transporta izmantošanu pieteicēja nekādus pierādījumus nav iesniegusi, tādējādi neļaujot tiesai identificēt transportlīdzekli un iespējamās tā izmaksas konkrētajā maršrutā. Treškārt, kā jau tiesa atzīmēja iepriekš, vērtējot pasta izdevumus par sūtījumiem juristei /pers. B/, nav saskatāma lietderība dokumentu fiziskai nogādei, ja tas ir izdarāms, izmantojot elektroniskos saziņas līdzekļus. Šādi pat secinājumi attiecināmi arī uz konsultāciju saņemšanu klātienē, ja līdzekļu un laika taupīšanas nolūkā tas ir izdarāms, piemēram, telefoniski.

Tādējādi, novērtējot pieteicējas paskaidrojumus sasaistē ar pierādījumu trūkumu, tiesa noraida prasījumu par ceļa izdevumu pie jurista atlīdzināšanu.

[9.4.3] No pamatlietas izriet, ka pieteikumu Administratīvās rajona tiesas Jelgavas tiesu namā pieteicēja ir iesniegusi personīgi. Attiecīgi viņai varēja rasties zaudējumi par ceļa izdevumiem uz Jelgavu, un tie ir cēloņsakarībā ar pamatlietu.

Vienlaikus tiesa nepiekrīt pieteicējas norādītajam zaudējumu apmēram. Tiesa neatzīst par pamatotiem apsvērumus, ka materiālu lielā apjoma un savas pašsajūtas dēļ pieteicēja nevarēja izmantot sabiedrisko transportu. Iesniegtais pieteikums sastāv no 103 lapām, ko nav pamata novērtēt kā liela izmēra vai nesamērīgi smagu, līdz ar to tiesa uzskata, ka pieteicējai pastāvēja iespēja samazināt zaudējumu apmēru, izmantojot pasta vai sabiedriskā transporta pakalpojumus.

Tā kā pieteicēja iesniedza pieteikumu tiesā personīgi, tad ceļa izdevumu aprēķinam analoģiski var piemērot tās izmaksas, kas pieteicējai radās, ierodoties uz tiesas sēdēm. Proti, maršrutā Dobele–Jelgava–Dobele ceļa izdevumi par sabiedriskā transporta izmantošanu veido 3,33 *euro*, iepretim pieteicējas norādītajiem 10 *euro*.

[9.4.4] Attiecībā par ceļa izdevumiem pie pedagogiem–ekspertiem uz Madlienu un Rīgu tiesa neapšauba, ka šādi izdevumi pieteicējai varēja rasties. Taču, novērtējot pamatlietas materiālus, tiesvedības procesu un Administratīvās rajona tiesas 2016. gada 24. augusta sprieduma motivāciju, tiesa uzskata, ka šie iespējamie izdevumi nav tiešā cēloniskā saistībā ar iestādes prettiesisko rīcību.

Lai arī pedagogu–ekspertu atsauksmes par pieteicējas portfolio atrodas pamatlietā, tomēr jāņem vērā, ka pieteicēja tās ir iesniegusi kopā ar pieteikumu. Bez jau minētajām Madlienas un Rīgas pedagogu atsauksmēm pieteikumam ir pievienota arī Dobeles pedagoga /pers. D/ atsauksme. Taču pēdējo personu tiesa atteicās uzklausīt liecinieka statusā, kas dod pamatu uzskatīt, ka arī divu citu pedagogu viedoklis tiesai nebija svarīgs savu uzskatu pamatošanai. Turklāt tiesa secina, ka pedagogu atsauksmēm nav bijusi ietekme uz tiesiskās situācijas noskaidrošanu, kā arī tās neietekmēja ne iestāžu tiesvedības gaitā pieņemto lēmumu, ne tiesas sprieduma motivāciju.

Līdz ar to tiesa norāda, ka tādu izdevumu, kas pieteicējai radušies, pēc pašas iniciatīvas savācot pierādījumus, kuriem nav izšķirošas ietekmes uz tiesvedības rezultātu, atlīdzinājumam nav tiesiska pamata.

[10] Atlīdzināšanas likuma 8. panta pirmā daļa noteic, ka personiskais kaitējums ir kaitējums, kas ar iestādes prettiesisku administratīvo aktu vai prettiesisku faktisko rīcību nodarīts fiziskās personas dzīvībai, fiziskajai integritātei, veselībai, brīvībai, godam un cieņai, personiskam un ģimenes noslēpumam vai komercnoslēpumam, autortiesībām vai citām nemantiskajām tiesībām vai ar likumu aizsargātajām interesēm.

Līdzīgi kā mantisko zaudējumu, arī personiskā kaitējuma atlīdzinājuma prasījuma pamatā ir jābūt pierādītai cēloņsakarībai starp iestādes prettiesisku rīcību vai administratīvo aktu un cietušā veselības pasliktināšanos.

Pieteicēja norāda, ka administratīvā procesa laikā viņai ir radies personiskais kaitējums un saistībā ar to izdevumi par medikamentu iegādi, kā arī izdevumi par ārsta apmeklējumiem.

Novērtējot pieteicējas iesniegtos pierādījumus (*lietas 60.–63. lapa*), tiesa nesaskata cēlonisko sakarību starp iestādes rīcības prettiesiskumu un

iespējamo pieteicējas veselībai nodarīto kaitējumu, jo neviens no iesniegtajiem pierādījumiem neapstiprina šādu faktu. Pieteicēja nav iesniegusi kompetenta izdevēja izsniegtu apstiprinājumu, ka administratīvā procesa laikā viņai būtu diagnosticēti jauni, līdz šim nekonstatēti veselības traucējumi un tie ir tiešā cēloņsakarībā ar administratīvo procesu. Apstākļi, ka pieteicējai 2015. gada sākumā bija darbnespēja, kuras saslimšanas cēlonis nav identificēts, viņa dienas stacionārā izmantoja rehabilitācijas pakalpojumus, ko apmaksāja veselības apdrošinātājs, bet 2016. gadā trīs reizes apmeklēja ģimenes ārstu, paši par sevi neliecina par veselības traucējumu rašanās faktu, turklāt tieši administratīvā procesa ietekmē. Tieši pretēji tiesa uzskata, ja pieteicēja savā vecumā ģimenes ārstu apmeklē vien trīs reizes gadā, tas norāda uz viņas veselības ļoti labo stāvokli. Arī pieteicējas iesniegtie medikamentu iegādes čeki paši par sevi neapstiprina, ka cēloniskā sakarībā ar administratīvo procesu pieteicējas veselībai ir nodarīts kaitējums.

Tādējādi tiesa secina, ka personiskais kaitējums nav pierādīts un prasījums par tā atlīdzinājumu ir nepamatots.

[11] Atlīdzināšanas likuma 11. panta trešā daļa noteic, ka morālā kaitējuma atlīdzinājuma tiesiskais pamats uzskatāms par pierādītu, ja ir pierādīts fiziskās personas tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu aizskārums.

Morālais kaitējums tiek prezumēts, proti, tiek pieņemts, ka konkrēts aizskārums konkrētajai personai varētu izraisīt nepamatotas ciešanas. Lemjot par atlīdzinājumu, jāatceras, ka morālais kaitējums ir subjektīvs jēdziens, tie ir personas iekšēji pārdzīvojumi (*Augstākās tiesas 2011. gada 5. aprīļa sprieduma lietā Nr.SKA-25/2011 12. punkts*).

Atbilstoši Atlīdzināšanas likuma 14. panta pirmajai daļai administratīvajā lietā morālā kaitējuma atlīdzinājuma noteikšanai ir jāapsver šādi kritēriji: 1) tiesību un ar likumu aizsargāto interešu nozīmīgums; 2) konkrētā aizskāruma smagums; 3) iestādes rīcības tiesiskais un faktiskais pamatojums un motīvi; 4) cietušā rīcība un līdzatbildība; 5) citi konkrētajā gadījumā būtiski apstākļi.

Morālais kaitējums ir subjektīvs jēdziens un, lai to novērtētu, iestādei un tiesai ir maksimāli jācenšas saprast konkrētā cilvēka izjūtas. Morālā kaitējuma atlīdzinājumam ir jāatbilst nodarītajam kaitējumam. Ņemot vērā, ka ciešanu izpausmju smaguma objektīva novērtēšana bieži vien ir neiespējama, likumdevējs ir noteicis, ka morālā kaitējuma atlīdzināšanai nav nepieciešams pierādīt ciešanu apmēru. Šo apmēru tiesa var novērtēt pati pēc saprātīgas vispārējās pieredzes un lietas apstākļiem (*Gredzena I., Mita D., 94. panta komentārs. Grām.: Administratīvā procesa likuma komentāri. A un B daļa. Briede J. (Zin. red.) Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2013, 940. lpp.*).

Lai personai atlīdzinātu morālo kaitējumu, ir jākonstatē *būtisks* šīs personas tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu prettiesisks aizskārums. Proti, ne jebkurš par prettiesisku atzīts administratīvais akts vai faktiskā rīcība rada atlīdzināmu morālo kaitējumu, tiesai ir jāvērtē tiesību un ar likumu aizsargāto interešu nozīmīgums un konkrētā aizskāruma smagums (*Augstākās tiesas 2013. gada 21. marta sprieduma lietā Nr. SKA-230/2013 10. punkts*).

Pirms novērtēt pieteicējas aizskarto interešu būtiskumu, tiesa uzskata par nepieciešamu norādīt pazīmes, kas raksturo būtisku personas tiesību vai tiesisko interešu aizskārumu: ir aizskartas vai ierobežotas personas pamattiesības vai cilvēktiesības, pārkāpums bijis ilgstošs, ievērojami apgrūtinošs vai tas radījis tādus zaudējumus vai kaitējumu, par kuru saprātīgs vērtētājs varētu teikt, ka šādi zaudējumi vai kaitējums nav vienkārši paciešami, ar tiem nevar samierināties un par tiem pienākas kompensācija. Šo pazīmju novērtējumu tiesa veic, ņemot vērā personas pašas sniegto paskaidrojumu, bet cēloniski samērojot to ar objektīvu lietas apstākļu analīzi.

[11.1] Atbilstoši APL 96. pantam personai iespēju robežās ir jānorāda tie apstākļi, kas dod pamatu izvērtēt kaitējuma apmēru.

Pieteicēja norāda, ka administratīvais process, lai panāktu sev labvēlīgu risinājumu, bija ļoti pazemojošs, vēl šobrīd pieteicēja izjūt rūgtumu par iestāžu paviršo, augstprātīgo un aizskarošo attieksmi. Lēmumu izdošanas procesā pieteicēja netika uzklausīta un iepazīstināta ar apstrīdēšanas kārtību. Līdz šim nepiedzīvoto tiesāšanos pieteicēja smagi pārdzīvoja. Viņa tika morāli pazemota visa kolektīva priekšā. Pieteicēja ir pedagogs /gadu skaits/ gadus, visu mūžu ir cienījusi likumus, cenšas būt godīga un māca to skolēniem. Šo divu gadu laikā pieteicēja būtu varējusi izlasīt daudz grāmatas, ceļot, dzīvot pilnvērtīgu dzīvi. Administratīvā procesa dēļ viņa vairāk laika nevarēja veltīt arī audzināmajai klasei izlaiduma gadā. Būtiskais morālais kaitējums nav novēršams ar atvainošanos, jo tā nebūs patiesa, turklāt novēlota. Atlīdzinājumam jābūt ne tikai kā gandarījumam par savu tiesību aizskārumu, bet arī lai atturētu iestādes no līdzīgu aizskārumu izdarīšanas turpmāk.

[11.2] No pamatlietā esošā pieteicējas pašas iesniegtā ministrijas metodiskā materiāla pedagogu profesionālās darbības kvalitātes novērtēšanai 2013./2014. mācību gadā tiesa konstatē, ka pretendēt uz profesionālās darbības kvalitātes pakāpi ir pedagoga brīvprātīga izvēle. Materiālā norādīts, ka rīkojumu par 3. kvalitātes pakāpes piešķiršanu izdod izglītības iestādes vadītājs, pamatojoties uz novērtēšanas komisijas priekšlikumu, rezultātu saskaņojot ar ministriju. 3. kvalitātes pakāpes rezultāti netiek apstrīdēti.

Tiesas vērtējumā šajā metodiskajā materiālā iekļautā informācija, kura bija arī pieteicējas rīcībā, ar pietiekamu detalizācijas pakāpi sniedz atbildes uz visiem pieteicējas jautājumiem par pienākumu būt uzklausītai lēmumu pieņemšanas procesā un lēmumu apstrīdēšanas kārtību. Apstāklis, ka pieteicēja neievēroja šajā metodiskajā materiālā norādīto kārtību, pieprasot pret sevi atšķirīgu attieksmi, nav pamats izvirzīt pārmetumus iestādēm, kuras rīkojās atbilstoši savai kompetencei. Turklāt metodiskais materiāls nekādā veidā nedod pamatu pedagogam, kurš pieteicies profesionālās darbības kvalitātes novērtēšanai, paļauties, ka kvalitātes pakāpe viņam noteikti tiks piešķirta. Brīvprātīgi uzsākot šo novērtēšanas procesu, pedagogam ir jārēķinās, ka rezultāts var arī būt negatīvs, tātad ir jārēķinās ar visām no tā izrietošajām iespējamām sekām, uz kurām norāda pieteicēja: pazemojums kolektīva priekšā, smagie pārdzīvojumi u. tml.

Izvērtējot pamatlietas materiālus, tiesa secina, ka tiesas konstatētā prettiesiskā rīcība nav veikta apzināti, tiešu prettiesisku motīvu dēļ. Nolūkā panākt kompromisu tiesvedības gaitā ir veikta pieteicējas profesionālās darbības pārvērtēšana, piešķirot pieteicējas novērtējuma rezultātam vēl vienu punktu, kas bija par pamatu izdot pieteicējai labvēlīgu administratīvo aktu. Vienlaikus bez ievērības nevar atstāt faktu, ka visi pamatlietā esošie pierādījumi, kuros ietvertas atsauces par pieteicējas portfolio novērtējumu, liecina par tā nepilnībām. Šādos apstākļos tiesa uzskata, ka sākotnējais nelabvēlīgais rezultāts ir tiešas sekas pieteicējas pašas rīcībai. Ja pieteicēja savu portfolio būtu noformējusi, sakārtojusi atbilstoši noteiktajai kārtībai, visticamāk jau uzreiz būtu pieņemts viņai labvēlīgs rezultāts, aiztaupot nepieciešamību tiesāties un radīt zaudējumus.

[11.3] Saskaņā ar APL 94. panta ceturto daļu atlīdzināšanas pienākumu attiecīgais publisko tiesību subjekts var izpildīt, atjaunojot stāvokli, kāds pastāvēja pirms zaudējuma vai kaitējuma nodarīšanas.

No APL 94. panta ceturtās daļas teikuma uzbūves izriet, ka primārais atlīdzinājuma veids ir iepriekšējā stāvokļa atjaunošana. Iepriekšējā stāvokļa atjaunošanas iespēja aplūkojama no diviem skatu punktiem: a) tiesiskā iespējamība; b) faktiskā iespējamība. Iepriekšējā stāvokļa atjaunošana izpaužas kā nelabvēlīga administratīvā akta atcelšana, prasītās faktiskās rīcības veikšana vai labvēlīga administratīvā akta izdošana (*Augstākās tiesas 2009. gada 17. novembra sprieduma lietā Nr. SKA-505/2009 7. punkts*).

Izvērtējot morālā kaitējuma atlīdzinājuma pamatu, tiesa uzskata par būtisku faktu, ka tiesvedības gaitā 2016. gada 26. maija pedagogu profesionālās darbības kvalitātes novērtēšanas komisijas sēdē ir pieņemts lēmums ar 2016. gada 1. septembri piešķirt pieteicējai 3. kvalitātes pakāpi. Lai arī pieteicējai labvēlīgais rezultāts nav pieņemts ar tiesas noteikto datumu – 2014. gada 1. septembri, tomēr ir vērā ņemama iestādes pretimnākošā rīcība, jau tiesvedības gaitā sniedzot pieteicējai gandarījumu un piešķirot viņai prasīto kvalitātes pakāpi. Savukārt ar tiesas sprieduma spēkā stāšanos pilnībā ir atjaunota tā tiesiskā situācija, kāda būtu bijusi, ja iestāde jau sākotnēji būtu rīkojusies atbilstoši pieteicējas gribai. Turklāt nepastāv strīds par to, ka pieteicējai ir izmaksāta kompensācija, kas pienākas par 3. kvalitātes pakāpi no 2014. gada 1. septembra, un veiktas atbilstošas valsts sociālās apdrošināšanas iemaksas.

Tādējādi tiesa secina, ka konkrētajā gadījumā gan juridiski, gan faktiski ir bijis iespējams radīt pieteicējai gandarījumu, izdodot labvēlīgu administratīvo aktu par 3. kvalitātes pakāpes piešķiršanu ar 2014. gada 1. septembri, kā arī to izpildīt, izmaksājot atbilstošu samaksu. Attiecīgi šādā situācijā papildu atlīdzinājums būtu pieļaujams tikai tad, ja pastāvētu kādas īpaši būtiskas un ar stāvokļa atjaunošanu nenovēršamas pieteicējas morālas ciešanas. No pieteicējas norādītajiem morālās ciešanas radītajiem apstākļiem tiesa tādas nekonstatē. Lai arī pieteicējai sākotnēji savu neatzīto subjektīvo tiesību īstenošanai piespiedu kārtā ir bijis jāpieliek vairāk pūļu un jāpatērē vairāk laika nekā tad, ja strīda nebūtu, tomēr dalība šādā procesā nav vērtējama kā tāda, kas pati par sevi sagādā būtiskas morālas ciešanas. Nenoliedzami, tā sagādā neērtības, taču nav pamata uzskatīt, ka, piedaloties administratīvās procedūrās un strīdos, pieteicējai ir radītas atlīdzināmas morālas ciešanas.

Pretējā gadījumā jebkuru saskarsmi ar citu personu, kurā nākas strīdēties, mums būtu jāvērtē kā morālas ciešanas radošu, par kuru pienāktos atlīdzinājums. Lai visa sabiedriskā dzīve nepārvērstos par tiesvedības jomu par morālā kaitējuma atlīdzināšanu, atlīdzināms naudā ir vienīgi būtisks morālais kaitējums, tāds, kuru ar prasītā labuma piešķiršanu vairs nevar nedz juridiski, nedz faktiski atlīdzināt (*Augstākās tiesas 2009. gada 17. novembra sprieduma lietā Nr. SKA-505/2009 7. punkts*).

Arī pieteicējas norādītās negatīvās emocijas, kuras viņa ir izjutusi administratīvā procesa laikā, tiesa neuzskata par tādām, kas apstiprina būtiska aizskāruma rašanos un kuras nebija iespējams kompensēt ar iepriekšējā stāvokļa atjaunošanu. Pieteicējas izvēli aizstāvēt savas aizskartās intereses nav pamata atzīt par aizvainojošu vai pazemojošu, kā arī morālas ciešanas radošu, pat ja piedalīšanās tiesvedības procesā pieteicējai bija jāizdzīvo pirmo reizi. Attiecībā uz pieteicējas norādi par viņas neuzklausīšanu un neinformēšanu par iespējām apstrīdēt un pārsūdzēt iestāžu rīcību, tiesa secina, ka pamatlietas materiāli nepārprotami norāda uz to, ka šie apstākļi nav pieteicēju kavējuši panākt sev vēlamo rezultātu.

Tādējādi konkrētajā gadījumā tiesa uzskata, ka ar restitūciju (tiesiskā stāvokļa atjaunošanu) pieteicēja ir saņēmusi atbilstošu un samērīgu morālā kaitējuma atlīdzinājumu. Tiesa nekonstatē, ka pieteicējai būtu nodarīts smags morāls kaitējums un ka tā atlīdzināšanai papildu restitūcijai būtu nepieciešams noteikt vēl kādu atlīdzinājumu. Līdz ar to morālā kaitējuma atlīdzināšana naudā šādā situācijā nav piemērojama.

Atlīdzinājums nevar tikt piešķirts ar mērķi sodīt valsti. Tas būtu pretēji APL 97. pantam, kas noteic, ka atlīdzinājuma apmērs noteicams pēc civiltiesību principiem. Zaudējumu atlīdzināšanas princips civiltiesībās noteic, ka atlīdzinājuma mērķis ir nolīdzināt zaudējumu vai kaitējumu (aizskārumu), bet ne vairāk. Pretēja sistēma ir ASV, kur atlīdzinājumam nereti ir arī sodošs raksturs, taču tā vispārējos vilcienos nesader ar Latvijas un arī Eiropas civiltiesību principu (*Augstākās tiesas 2009. gada 17. novembra sprieduma lietā Nr. SKA-505/2009 9. punkts*).

[12] Atlīdzināšanas likuma 19. panta septītā daļa noteic, ka zaudējumu atlīdzina no valsts pamatbudžeta, ja to radījusi pašvaldības iestādes rīcība, pildot tiešās pārvaldes funkcijas vai uzdevumus. Zaudējumu atlīdzina no attiecīgās pašvaldības budžeta, ja to radījusi pašvaldības iestādes rīcība, pildot attiecīgās pašvaldības autonomās funkcijas vai uzdevumus, vai īstenojot savu brīvprātīgo iniciatīvu.

Atbilstoši likuma "Par pašvaldībām" 6. pantam publisko tiesību jomā pašvaldību kompetencē ietilpst gan autonomās funkcijas, gan deleģētās valsts pārvaldes funkcijas, kuru izpilde nodota attiecīgajai pašvaldībai. Likuma "Par pašvaldībām" 7. panta otrā daļa paredz, ka autonomo funkciju izpildi organizē un par to atbild pašvaldības, šo funkciju izpilde tiek finansēta no attiecīgās pašvaldības budžeta. Savukārt likuma "Par pašvaldībām" 9. pants noteic, ka valsts pārvaldes iestādes, ja tas paredzēts likumos vai Ministru kabineta noteikumos, var pilnvarot pašvaldības pildīt atsevišķas valsts pārvaldes iestāžu funkcijas, nosakot to izpildes kārtību un uzraugot šo funkciju izpildi. Nododot valsts pārvaldes iestāžu funkciju izpildi pašvaldībām, vienlaikus tām nododami līdzekļi, kas paredzēti attiecīgo valsts pārvaldes iestāžu budžetā šo funkciju veikšanai. Pašvaldībām nodoto valsts pārvaldes iestāžu funkciju izpildi organizē attiecīgā pašvaldība, bet par to izpildi ir atbildīga valsts pārvaldes iestāde, kas šīs funkcijas nodevusi pašvaldībai.

Lai arī likuma "Par pašvaldībām" 15. panta 4. punkts paredz, ka pašvaldībām ir autonomā funkcija gādāt par iedzīvotāju izglītību, tomēr tiesas ieskatā ir būtiski noškirt, vai šī vispārīgā pašvaldības autonomā funkcija ir attiecināma uz konkrētās lietas apstākļiem. Šeit izšķirošanai faktors ir likumā noteiktais funkcijas izpildei paredzētā finansējuma avots.

Izglītības likuma 60. panta trešā daļa noteic, ka pedagogu darba samaksa pašvaldības izglītības iestādēs tiek nodrošināta no valsts budžeta līdzekļiem un valsts budžeta mērķdotācijām. Vispārējās izglītības likuma 62. panta trešās daļas 2. punkts paredz, ka pedagogu darba samaksas izdevumus pašvaldību vispārējās izglītības iestādēs sedz no valsts budžeta mērķdotācijām. Arī atbilstoši strīdus laika periodā spēkā esošo Ministru kabineta 2009. gada 30. decembra noteikumu Nr. 1616 "Par valsts budžeta mērķdotāciju pedagogu darba samaksai pašvaldību vispārējās izglītības iestādēs un valsts augstskolu vispārējās vidējās izglītības iestādēs" 8.[2] punktam pedagogu darba samaksas noteikumos noteiktajām pedagoga profesionālās darbības kvalitātes piemaksām nepieciešamo finansējumu pašvaldībām aprēķina un sadala ministrija. Tādējādi tiesai nerodas šaubas, ka izdevumi par pedagogu darba samaksu tiek finansēti no valsts budžeta, kas ir viens no tiešās pārvaldes funkcijas atpazīšanas faktoriem.

Otrs identifikators ir saistāms ar funkcijas izpildes kārtības noteikšanu un uzraudzību. Strīdus laika periodā pedagogu profesionālās darbības kvalitātes novērtēšana vispārīgi bija noteikta Izglītības likuma 49.[1] pantā, kura otrās daļas 1. punkts paredzēja, ka pedagoga profesionālās darbības 3. kvalitātes pakāpi pedagogam piešķir izglītības iestāde, saskaņojot ar pašvaldību, kuras administratīvajā teritorijā atrodas izglītības iestāde. Savukārt pedagogu profesionālās darbības kvalitātes novērtēšanas sistēmas aprakstu un metodiku izstrādāja ministrija, un arī tajā bija noteikts, ka rīkojumu par kvalitātes pakāpes piešķiršanu, pamatojoties uz novērtēšanas komisijas noteikto, izdod izglītības iestādes vadītājs pēc rezultātu saskaņojuma saņemšanas no ministrijas. Tādējādi tiesa secina, ka ārējā normatīvajā aktā paredzētā 3. kvalitātes pakāpes piešķiršanas kārtība, atstājot to pašvaldības kompetencē, reāli nedarbojās. To pierāda arī pamatlietas faktiskie apstākļi, no kuriem izriet, ka ministrija uzraudzīja un kontrolēja izglītības iestāžu vadītāju rīcību pedagogu profesionālās darbības kvalitātes novērtēšanā, jo, neskatoties uz novērtēšanas komisijas 2014. gada 16. aprīlī izteikto priekšlikumu piešķirt pieteicējai 3. kvalitātes pakāpi, ministrija 2014. gada 1. jūnijā to nav akceptējusi. Savukārt izglītības iestādes direktora 2014. gada 2. septembra rīkojums nepiešķirt pieteicējai 3. kvalitātes pakāpi pamatots ar ministrijas 2014. gada 1. jūnija vēstuli. Minētie apstākļi viennozīmīgi liecina, ka ministrija gan noteica kārtību, kā veicama pašvaldībai nodotā funkcija novērtēt pedagogu profesionālās darbības kvalitāti, gan arī uzraudzīja tās izpildes kārtību. Tādējādi tiesas ieskatā arī funkcijas izpildes kārtības noteikšanas un uzraudzības griezumā ir pamats uzskatīt, ka pašvaldība veica tiešās pārvaldes iestādes funkciju un atbildība par to, kā pašvaldība šo funkciju ir izpildījusi, ir valsts pārvaldes iestādei – ministrijai.

Vienlaikus tiesa nepiekrīt domes argumentam, ka šī iemesla dēļ pieteicējai ar atlīdzinājuma iesniegumu bija jāvēršas funkcionāli augstākajā iestādē – ministrijā. Konkrētajā gadījumā ir pamats secināt, ka par atbildētāju lietā bija jānosaka Latvijas Republika, nevis Dobeles novada pašvaldība, kā tas ir izdarīts administratīvās lietas ierosināšanas brīdī. Taču atbildētāja pusē pareizi ir pieaicināta iestāde – dome, jo tieši pašvaldības iestāžu rīcības dēļ ir radies pieteicējas tiesību aizskārums. Taču, tā kā pašvaldības iestādes rīkojušās, pildot tiešās pārvaldes funkciju, tad zaudējums ir jāatlīdzina nevis no pašvaldības, bet gan no valsts pamatbudžeta.

[13] Saskaņā ar APL 126. panta pirmo daļu, ja pieteikums pilnībā vai daļā apmierināts, tiesa piespriež no atbildētāja par labu pieteicējam viņa samaksāto valsts nodevu. Ministru kabineta 2013. gada 12. februāra noteikumu Nr. 85 "Kārtība, kādā administratīvajā lietā iemaksā, atmaksā un atlīdzina valsts nodevu un iemaksā un atmaksā drošības naudu" 13. punkts noteic, ka valsts nodevu atlīdzina mēneša laikā pēc tiesas nolēmuma stāšanās spēkā no tās iestādes budžeta līdzekļiem, kura attiecīgajā administratīvajā lietā bijusi pieaicināta atbildētāja pusē.

Tā kā pieteikums ir daļēji apmierināms, domei no sava budžeta līdzekļiem jāatlīdzina pieteicējai samaksātā valsts nodeva (*lietas 23. lapa*).

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 126. panta pirmo daļu, 246.–251. pantu, 253. panta piekto daļu, 289.–291. pantu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda

daļēji apmierināt /pers. A/ pieteikumu.

Uzlikt par pienākumu Latvijas Republikai atlīdzināt /pers. A/ mantisko zaudējumu 23,95 *euro*.

Noraidīt /pers. A/ pieteikumu par morālā un personiskā kaitējuma un mantisko zaudējumu 770,22 *euro* atlīdzinājumu.

Piespriest no Dobeles novada domes par labu /pers. A/ (personas kods /personas kods/, dzīvo /adrese A/) samaksāto valsts nodevu 28,46 *euro*.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no tā sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Jelgavas tiesu namā.

Tiesnese L. Apšeniece